

ע"פ 8923/14 - מדינת ישראל נגד פיוטר קרפצ'יוב

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 8923/14

לפני:
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט צ' זילברטל
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

מדינת ישראל

המעוררת:

נ ג ד

פיוטר קרפצ'יוב

המשיב:

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי באר שבע
מיום 11.11.2014 בתיק פח 029075-08-13

עו"ד תומר סיגלוביץ'

בשם המעוררת:

עו"ד יריב בן דוד

בשם המשיב:

גב' ברכה וייס

בשם שירות המבחן:

גב' אנייה אסאס

מתורגמן לשפה הרוסית:

פסק-דין

השופט נ' הנדל:

1. מונח בפנינו ערעור המדינה על קלות העונש בגזר הדין של בית המשפט המחוזי באר שבע (תפ"ח 029075-08-13, כב' השופטים נ' זלוצ'ובר, י' רז-לוי ונ' פרידלנדר) בו הורשע המשיב בעבירת אינוס לפי סעיף 345(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ונידון לעונש מאסר בפועל של 7 שנים, מאסר מותנה ופיצוי כספי בסך 50,000 ש"ח. הערעור מופנה כלפי רכיב המאסר בפועל.

המשיב הורשע על פי הודאתו בכתב אישום מתוקן במסגרת הסדר טיעון. הסדר הטיעון התייחס לעובדות המקרה בלבד ולא לעניין העונש. על פי העובדות, המשיב שימש כאיש תחזוקה בבניין בו התגורר. בבניין זה, בדירה סמוכה למשיב, התגוררה גם הנפגעת עם בנה בן ה-5. בין המשיב והנפגעת היתה היכרות קודמת כשכנים ואף קשרי ידידות. בשעות הערב, בחודש אוגוסט 2013, עת הנפגעת שהתה בדירתה עם בנה, הציע לה המשיב לשבת יחד ולהתכבד מעוגה שהביא עמו. הנפגעת נענתה להצעה בצינה שקודם לכך עליה להשכיב את בנה לישון. לאחר שבנה נרדם, ישבו המשיב והנפגעת בדירה ושתו משקאות אלכוהוליים. בסמוך לחצות הבחינה הנפגעת שהמשיב שתוי לשכרה, היא הוציאה אותו מהדירה, הובילה אותו לדירתו וסגרה בעדו את הדלת. בשעות הלילה המאוחרות, החליט המשיב לפרוץ לדירת הנפגעת ולבעול אותה בלא הסכמתה. לשם כך הוא נטל כלי עבודה ופרץ את מנעול הדלת. אחר כך ניגש המשיב לחדר השינה שבדירה, פנה למיטת הנפגעת, אותה היא חלקה בשיתוף עם בנה, והפשיט ממנה את תחתוניה. הנפגעת התעוררה, החלה לדחוף את המשיב ודרשה ממנו שיעזוב את דירתה. כתוצאה מכך, התעורר בנה של הנפגעת והחל לבכות. המשיב נעמד בפתח החדר ואיפשר לנפגעת להרגיע את בנה. לאחר שהנפגעת הצליחה להרגיעו, נכנס המשיב שוב לחדר השינה, אחז בידה של הנפגעת ומשך אותה לסלון תוך התעלמות מכל הפצרותיה של הנפגעת שיניח לה ויצא מהדירה. המשיב הדף את הנפגעת על הספה בסלון והצליח להחדיר את איבר מינו לאיבר מינה תוך שהיא נאבקת בו. לאחר שהגיע לסיפוקו, עזב את הדירה והותיר את הדלת נעולה, באופן שהנפגעת לא יכלה לפתחה. הנפגעת ובנה נותרו נעולים בדירה ורק לאחר הגעת כוחות הצלה הם הצליחו להשתחרר מהדירה. המשיב הואשם, כאמור, בביצוע עבירת אינוס.

בית המשפט המחוזי התייחס בהרחבה למקרה וקבע את גזר הדין בהתאם למתווה של תיקון 113 לחוק העונשין. בשלב הראשון קבע בית המשפט קמא - בהתחשב בחומרת מעשה העבירה - את מתחם העונש כנמצא בין 5 ל-9 שנות מאסר. ובשלב השני, גזר את עונשו של המשיב לאור מצבו האישי ונסיבותיו האישיות. בשלב זה, שקל בית המשפט קמא את מסקנות שירות המבחן לפיהן המשיב הוא בעל דחפים מיניים מוגברים בזמנים מסוימים ואת נטייתו של המשיב להתמכרות לאלכוהול. כמו כן נלקחה בחשבון מסקנת התסקיר לפיה קיים פוטנציאל להישנות מקרה דומה בעתיד והצורך בהרתעת המשיב כדי להבטיח שמקרה זה לא יישנה. לזכותו של המשיב הציב בית המשפט קמא את הודאתו במסגרת הסדר טיעון בכתב אישום מתוקן, את העובדה שאין לו הרשעות קודמות וכן את מצבו המשפחתי הקשה. לאור אלה הגיע בית המשפט המחוזי למסקנה כי יש למקם את העונש ברובד האמצעי של מתחם הענישה והטיל עליו שבע שנות מאסר בפועל.

2. בערעור זה טען בא כוח המערערת שמתחם הענישה שקבע בית המשפט קמא חוטא לעקרון ההלימה - הוא העיקרון המנחה שקבע המחוקק לשיקולי הענישה (ס' 40 לחוק העונשין). המערערת טוענת שמתחם העונש אינו הולם את פסקי הדין בעבירות אונס ואינו לוקח בחשבון את חומרת העבירה ונסיבותיה. עוד טוענת המערערת, שבית המשפט קמא שגה בכך שמיקם את העבירה על נסיבותיה ברובד האמצעי של מתחם הענישה ולא ברובד הגבוה.

בא כוח המשיב סובר שמתחם העונש שקבע בית המשפט קמא אינו חורג מעקרון ההלימה והפנה לפסקי דין עם תוצאות עונשיות מקלות יותר בגין עבירות אינוס. עוד טען בא כוח המשיב שיש לשים דגש על כך שהמעשה נעשה תחת השפעת אלכוהול, וכן לעובדה שהמשיב הודה במעשה במסגרת הסדר טיעון ובכך חסך את עדותה של הנפגעת, הליך קשה וכואב, וכן חסך זמן שיפוטי, משאב ציבורי יקר.

3. הלכה ידועה היא – שתוקפה יפה גם לאחר כניסתו של תיקון 113 לספר החוקים – שערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בשיקול הדעת בענישה של הערכאה הדיונית, למעט מקרים חריגים של סטייה ניכרת ממדיניות הענישה הראויה או כאשר נפלה טעות מהותית בגזר הדין (ע"פ 3091/08 דני טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 5931/11 דוד עבדולייב נ' מדינת ישראל (22.10.2013); ע"פ 379/15 אגניצ'ה לוי נ' מדינת ישראל (26.7.2015); ע"פ 1630/15 מרואן אבו גיליון נ' מדינת ישראל (13.6.2016)). עם זאת, במקרה זה יש מקום לקבל את ערעור המדינה על קלות העונש. ומהי אמת המידה לכך? המפתח מצוי בתיקון 113 אשר שם את עקרון ההלימה ככלל-על המנחה בקביעת העונש. דהיינו, על ערכאת הערעור לבחון האם – בהתחשב בנסיבות המעשה והעושה – עונש המאסר שנגזר על המשיב חורג מעקרון ההלימה במידה המצדיקה מערכאת הערעור להתערב בו. אבהיר דבריי.

מספר רבדים של חומרה מאפיינים את מעשה המשיב ומובילים למסקנה שתקופת עונש המאסר בפועל שנגזרה עליו מחייבת תיקון כלפי מעלה. ראשית, עובדות המקרה- כתב האישום המקורי כלל עובדות מסוימות שלא נכללו בכתב האישום המתוקן וכן סעיפי אישום שנמחקו מכתב האישום המתוקן. הגם שיש משמעות לביטול הוראות חיקוק אלה מכתב האישום, לא ניתן להתעלם לחלוטין מכך שמבחינה עובדתית המשיב פרץ לדירה, גרם נזק לרכוש והותיר את הנפגעת ובנה כלואים בדירה. עובדות אלה מופיעות גם בכתב האישום המתוקן – המבסס את עובדות גזר הדין – ונסיבות אלה הן חלק ממעשה עבירת האינוס בו הואשם המשיב. שנית, נוכחותו של הקטין בבית בעת ביצוע העבירה- המשיב היה מודע לכך שבנה של הנפגעת נמצא עמה בבית ואף הכיר את מבנה הדירה. הילד התעורר לשמע המעשה בבכי, ולאחר האירוע נכלא עם אימו בתוך הדירה. הילד הוא קטין בן חמש. שלישית, השימוש באלכוהול- מעובדות כתב האישום ומתסקיר שירות המבחן עולה כי שתיית האלכוהול השפיעה על האלימות ואופי עבירת המין שביצע המשיב בנפגעת. אין לנטרל נתון זה כאילו הוא אינו חלק מנסיבות העבירה, יש להכיר בפוטנציאל המשחית שעשוי להלוות לשתיית משקאות משכרים. רביעית, הפגיעה בקורבן העבירה בביתה- המשיב הכיר את הנפגעת ואת ביתה, כאיש תחזוקה וכידיד, הוא ניצל זאת כדי לחדור לפרטיותה ולמבצרה האישי, והפך את ד' אמותיה של הנפגעת מהמקום הבטוח והמוגן לזירת הפשע.

חמישית, המעשה כמכלול- המשיב הכיר את הנפגעת ואת חולשותיה. הוא ידע שהנפגעת היא אם חד הורית, אשר מגנה בגפה על בנה יחידה וישנה אתו בבית אחד ובמיטה אחת. הוא ידע שאין איש בביתה שעשוי לעמוד לצידה וראה בה 'טרף קל'. גם הדלת הנעולה, שבדרך קבע מגנה על יושבי הבית, לא עמדה בפניו של המשיב והוא פרץ אותה בכוח. לאחר הפריצה לבית הנפגעת, ולאחר שראה שהנפגעת ישנה עם בנה במיטה אחת, בכל זאת החל המשיב לבצע בה את זממו תוך התעלמות מכך שבנה יכול היה להתעורר ולצפות במעשה, דבר שעשוי היה להותיר בו רושם עז. גם לאחר ששמע המשיב את קול בכיו של הבן, דבר שראוי היה שיעורר בו חמלה ויגרום לו לשוב על עקבותיו, לא הרפה המשיב, והמתין כציפיית הטורף המשחר לטרפו, עד שהבן ישוב לשנתו, ואז משך באלימות את הנפגעת וביצע בה את זממו. לאחר המעשה, המשיב הותיר את הנפגעת ואת בנה כלואים בביתם, ואלה היו זקוקים לכוחות הצלה כדי להיחלץ.

4. בבואנו לכמת את תקופת הענישה ההולמת את מעשה המשיב, בנסיבות העבירה המתוארות, קשה להסכים עם הרף התחתון של מתחם הענישה שקבע בית המשפט קמא. העבירה על נסיבותיה היא חמורה מאד, ובהתחשב בכך אין

להסכים שרצפת הרף תהיה רק 5 שנות מאסר בפועל. אכן וכפי שטען בפנינו בא כוח המשיב, ישנן עבירות אונס בהן עקרון ההלימה מוביל לעונש של 5 שנות מאסר, אך נסיבות העבירה במקרים אלה שונות באופן מהותי ואין לגזור בניין אב מסעיף העבירה בלבד בלא שקילת הנסיבות. חשוב להדגיש שלא כל עבירות המין עומדות בשורה אחת – גם בעבירות מין יש לשמור על מדתיות בעונש – ישנן עבירות חמורות יותר וישנן חמורות פחות. זוהי מצוות המחוקק בקבעו את עקרון ההלימה ככלל המנחה בקביעת העונש.

כמובן שעלינו לתת משקל גם לנימוקים לקולא. העיקריים שבהם, הם הודיית המשיב אשר חסך מהמתלוננת להעיד ועובדת היותו ללא עבר פלילי. אלו שיקולים שיש לקחת בחשבון. עם זאת, לחובתו של המשיב יש לזקוף את מסקנות התסקיר המצביעות על כך שהוא לא הפנים את אשמתו, שהוא לא לוקח אחריות על מעשיו ולא מגלה עניין בשיקום. בשקלול כל נסיבות המעשה והעושה, נראה שאין בתקופה של שבע שנים כדי להגשים את עקרון ההלימה- תקופה זו לא מבטאת כראוי את חומרת המעשים, היא אינה משקפת את החוויה הקשה שעברה הנפגעת ובמידה פחותה גם בנה, ואין בה מידה מספיקה של הרתעת המשיב כמו גם הרתעת הציבור.

5. לקראת סיום, אתעכב קמעא על הפגיעה החברתית הקשה בעבירות מסוג זה. על אף שכל פגיעה באחר היא חמורה וקשה, דומה שישנן עבירות אשר חורגות מהפגיעה בקרבן העבירה, וטמונה בהן תפיסה מוסרית וחברתית קלוקלת ומעוותת המחייבת החמרה מיוחדת. החמרה זו לא באה רק כדי להרתיע את העבריין אלא בנוסף לכך היא מבטאת סולם ערכים חברתי ראוי ומתוקן, ואף זו אחת מן הדרכים לבחינת עקרון ההלימה שקבע המחוקק. דרכים רבים לו למשפט להשמיע בהן את קולו ואחת מהן היא מדרג הענישה. הכפפתו של האחר והפיכתו לחפץ המספק את צרכי הפוגע, תוך הדממת קולו ומחיקת פניו של הנפגע, היא אינה רק פגיעה בנפגע עצמו אלא בערכי החברה כולה הרואה בכל אדם יצירה חד-פעמית, ייחודית ומיוחדת הקובעת תכלית לעצמה. זהו הכלל המוסרי החשוב שלמדנו קאנט:

Act in such a way that you treat humanity, whether in your own person or in the person of any other, never merely as a means to an end, but always at the same time as an end (Immanuel
(Kant, Grounding for the Metaphysics of Morals, 45 (2012

ובדומה לו, אנו מוצאים גם במקורותינו:

כל באי העולם, בצורת אדם הראשון הן נבראין, ואין פני אחד מהן, דומה לפני חברו; לפיכך כל אחד ואחד יכול לומר, בשבילי נברא העולם (משנה תורה, סנהדרין יב, ז-ח)

בעבירות מין הפוגע מבקש לטשטש את פניו של האחר, להתעלם מזהותו, מסיפור חייו, מרגשותיו ומכבודו, ולהפכו באחת לחפץ דומם לסיפוק תאוותו. המבצע עבירות מין אינו רוצה בתוצאת העבירה ובפגיעה באחר, אלא בעבירה עצמה ובמרבית המקרים היה שמח אילו הנפגעת כלל לא הייתה חשה בהיותה קורבן למעשה העבירה. בכך נעוצה חומרתן המיוחדת של עבירות אלה והן מטילות על החברה את החובה להסיר את הלוט שהושם על פני הקורבנות ולהשמיע את קולן דווקא במקום בו הוא נאלם.

6. סוף דבר, אציע לחברי לקבל את הערעור ולהעלות את עונש המאסר בפועל במקרה זה ל- 8.5 שנים. יתר רכיבי העונש ישארו על כנם.

ש ו פ ט

השופט צ' זילברטל:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופטת ד' ברק-ארז:

אני מסכימה עם חברי השופט נ' הנדל כי יש מקום להחמיר בעונשו של המשיב. כפי שתיאר חברי, המקרה שבפנינו מעורר פלצות. אף הדלת הנעולה של הבית לא הייתה לנפגעת חומת מגן, והכול תוך העמדתה במצב פגיע במיוחד, בשל דאגתה לבנה הפעוט. בסיכומי של דבר, אני סבורה שעונשו של המשיב היה צריך להיות חמור אף יותר, ואני מצטרפת לתוצאה שאליה הגיע חברי בשים לב לכלל לפיו אין דרכה של ערכאת הערעור למצות את הדין.

ש ו פ ט ת

אשר על כן, הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט נ' הנדל.

ניתן היום, ד' בניסן התשע"ו (12.4.2016).

שופט

שופט

שופט
